

neque etiam vita. Quandoquidem salua anima aeterna potest recuperare vitam: vt autem ad tolerandam pro Christo crucem, illos discipulos animet, ostendit non desere olim se sequentibus praemia: quia filius hominis: qui scilicet nunc vilis & abiectus, ac mundo contemptus, olim in iudicio venturus est cum angelis suis gloria patris ornatus: tuncq; redditurus vnique secundum opera eius, ijs scilicet, qui se fuerint secuti, vitam aeternam: ijs vero qui contempserint mortem pro Christo, perpetuum cruciatum.

Amen dico vobis, † sunt quidam de his stantibus qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo. † Mar. 9. 2
Luc. 9. d.

Aduentum filij hominis in regnum suum, quidam interpretantur in iudicium, de quo Ioanne Evangelista locum intelligunt, quem non ante moriturum praedicant. Sed quia nihil de hoc certi habet, praestat aduentum suum in regnum intelligere: quando in omnem terram praedicationis sonus Apostolorum: ac passim cum magna gloria praedicari coepit recipique Euangelium: vel inuisis tyrannis ac diabolo, quod factum est circiter annum a passione Christi vigesimum. Tunc enim verum regnare coepit, cum frendentibus tyrannis, passim euerfa est idololatria: quod indubie multi ex Apostolis viderunt.

CAPVT DECIMUMSEPTIMUM.

Transfiguratus Christus, Moyses & Elia presentibus, interrogatus a discipulis super Eliae aduentu in quorum praesentia lunaticum curat, quem discipuli propter incredulitatem curare non poterant, & tandem didrachma Caesari

Petro iubet dari.

ET † post dies sex assumpsit IESVS Petrum & † Mar. 9. 3
Iacobum & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes. Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum. Domine bonum est nos hic esse. Si vis faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, & Eliae unum. Luc. 9. d.

Quia

Quia abiecta tantum & ignominiosa de se nouissimo capite prædixerat, futurum scilicet, vt post multa opprobria, multasque molestias, tandem probrosa morte occideretur: Petro, & Iacobo, & Ioanni, quos secreto rû suorum testes primarios adhibere consuevit, gloriæ futuræ speciem quoddam ostendere voluit, vt nō puderet more magistri crucem atque ignominias ferre, quos tanta demum maneret gloria, vt aliquotam eius lintillam vel vmbra sibi in monte ostensam ferre non possent. Itaq; assumptis secum illis in montem, ita transfiguratus est, vt facies eius vti sol replenderet, & vestimenta eius valut nix candescerent: quæ futuræ nostræ in resurrectione immortalitatis, gloriæ, & innocentiam representabant. Interim verò oranti Christo in monte apparuerunt Moyses & Elias cum eo loquentes: Cùm verò loqueretur, Lucas cap. 9. Indicauit, nimirum de excessu & exitu eius, quem completurus erat Ierusalem. Vt verò ibidem Lucas testatur sic inter se colloquentibus, grauati somno dormiebant Apostoli: quibus excitatis à tantæ gloriæ fulgore, stupefactis illis, tribus illis tria tabernacula fieri Petrus optat: vt tantæ gloriæ ac maiestatis contemplatione diutius fruatur.

† Marc.
1. b. |
Luc. 3. e.
2. Pet. 1. d

† Sup. 8.
2. 9. f.
12. b.
Marc. 7.
d. 9. b.

Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. † Et ecce vox de nube dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, et timuerunt valde. Et accessit Iesus, et tetigit eos, dixitq; eis: Surgite, et nolite timere. Leuantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Iesum. † Et descendentibus illis de monte præcepit Iesus, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis à mortuis resurgat.

Quia verò secum habebant in quo vno acquiescere perpetuò deberent Christum Dei filium assumptis in nube prophetis, audita est vox de nube: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Quasi diceret: Nihil iam vobis Moyses & Elia opus est. Nā lex & prophete (vt inquit Christus) qui per hos duos representantur, vsque ad Ioannem: Christus autē legis est perfectio, & consummatio. Exterriti autem pa-

terna

terna voce discipuli, prociderunt in faciem. Quòd autè discipulis inhiuit hanc transfigurationis gloriam ante suam resurrectionem cuiquàm reuelare: fortasse id fecit quòd humilia tantùm in eo mundus considerans, delirare illos & nugari crederet: & quanto maiora de eo predicarèt, tãto difficiliora creditu riderètur, & ita amplius Iudæi exasperarentur: secus post resurrectionem eius.

Et interrogauerunt eum discipuli, dicentes: † Quid ergo scribæ dicunt quòd Eliam oporteat primũ venire. At ille respondens, ait eis: Elias quidẽ venturus est, & restituet omnia. Dico aut̃ vobis: quia Elias iam venit, & non cognouerunt eum; sed fecerunt in eo quæcumq; voluerunt. Sic & filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli quia de Ioanne Baptistã dixisset eis.

† Mala. 4.
b.

Sup. 11. b.

Hoc turbabat Apostolos quòd dixerat Christus donec filius hominis à mortuis resurgat, tanquam non antè ab ipso Christo præmonitos quòd pati ipsam oporteret & tertia die à mortuis resurgere. Ideo aiunt: *Quid est quod de resurrectione tua loqueris, cum scribæ asserant, quòd Eliam antè venire oporteat?* Indubiè fanè cum Melsiæ tempus appeteret, varij varia de eo loquebantur. Inter quos scribæ ex Malachiæ vaticinio asserabant ante venturum Eliam, quod certissimè futurum Christus respondet, venturum scilicet illum antè secundum eius in iudicium aduentum. Cæterùm venisse iam Eliam alium, prioris aduentus ipsius præcursorem, quem non cognouerunt Iudæi, id est, cuius doctrinam monitaq; non receperunt ad pœnitentiã inuitantis: sed contrã, pro mala voluntate sua pessimè tractauerunt ac fortassis per Herodem decollari procurauerunt. Nam aliquoties iunctos Iudæis Herodianos aduersus Christum legimus, ita fore vt nihil indignius ipsum tractarent, occidiq; procurarent.

† *Cũ venissent ad turbã, accessit ad eum homo genibus prouolutus ante eũ, dicens: Dñe miserere filio meo, quia lunaticus est, et male patitur. Nã sepe cedit in ignẽ, & crebro in aquã. Et obtuli eũ discipulis tuis, et nõ potuerũt curare eũ.*

† Mar. 9. c
Luc. 9. c.

Lunatici sunt qui morbo comitiali laborant: quod qui interclunio nati sunt huic morbo sunt obnoxij, & tales

deficiente luna potissimum vexantur, & in ignem & aquam sepe cadunt. Consule hac de re medicos.

O generatio incredula et peruersa, quousq; ero vobiscū? usquequo, patiar vos? Afferte huc illū ad me. Et increpauit illū Iesus: et exijt ab eo dæmoniu; et curatus est puer ex illa hora.

Verisimile non est, quicquid Buccerus dicat, non tam ad patrem lunatici, qui ad discipulos & Christum venerat vt curaretur filius, aut ad discipulos hæc verba spectare: quorum vtrique fidem licet non perfectam habebant, quam ad scribas, qui ea de re cum discipulis disceptabant, vt testatur Marcus cap. 9. qui asserit Christum inuenisse scribas conquirentes & altercantes cum discipulis: interrogantiq; Christo quid inter se conquirent & contenderent, respondisse vnum de turba: magister attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum. Tunc Iesus non ad patrem pueri loquens, qui magna fide puerum ad ipsum attulerat, neque ad discipulos, sed ad altercantes scribas inquit: O generatio incredula & peruersa. Quibus verbis solet CHRISTVS Phariseos & Scribas percellere: vt Matth. 12. Generatio mala & adultera signum quærit, & alibi sæpe. Quod verò ait Christus illis: quousq; ero vobiscū quousq; patiar vos? Indignatis sunt verba, quæ pertæsum sit cum huiusmodi prætractis & incredulis tandiu versari, quasiq; mortē suā à patre accelerari optantis: ne diutius eorū importunitatem & incredulitatem ferre cogatur. Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secretò, & dixerunt:

¶ Lu. 17. b

Propter incredulitatē vestrā. Amē quippe dico vobis, & si habueritis fidē sicut granum sinapis, dicetis monti huic: transe hinc illuc & transibit: et nihil erit impossibile vobis. Hoc autem genus non eijcitur nisi per orationem & ieiunium.

Quare non potuimus eijcere illum, scilicet spiritum malignum, ad hanc discipulorum interrogationē, duas afferit causas Christus quare dæmonium illud eijcere nō potuerint. Prima est propter eorū incredulitatē, id est, nondū plenā & perfectā fidē. Maiori enim fide maiori-
bus in reb⁹ opus est. Sed huic expositioni videtur obuia-
re verba quæ sequuntur: Si habueritis fidē sicut granum
sina-

sinapis, &c. Nam cum modica fides sicut granum sinapi, sufficiat ad transferendos montes, sufficere potest ad expellendum dæmonium. Ad quod quidam responderet, quod comparatio fidei ad granum sinapis, non refertur ad exiguitatem, sed ad efficaciam, cuius tanta vis est, vt referente Ruelio: Si quis vnum & alterum granum indies masticet, ad primæ illud valeat aduersus apoplexiam. Dicit ergo Christus: Si habueritis fidem sicut granum sinapis, id est, tam efficacem sicut est granum sinapis, cuius vel vnum granum tam actiuosum est, vt per simile montes transferretis, id est, rem quâlibet difficilè perficere possitis. Et enim metaphorica & hyperbolica ista locutio: quanquam etiam in primitiua Ecclesia leguntur simplices Christiani montes transtulisse: vt audiui de coriario quodam aduersus Iulianum Apostatâ. Ergo propter defectum duarum causarum non potuerunt eicere. Prima est ex parte eorum, scilicet incredulitas, id est, imperfecta & insufficiens fides. Secunda est ex parte illius dæmonij, ad quod eiciendum, non sufficit eicientis fides, sed requiritur ieiunium & oratio: Quæ quia nõ adhibuerunt Apostoli, vim illius dæmonij ignorantes, idcirco non eiecerunt. Inquit enim Christus: Hoc genus dæmonij, non eicitur nisi per orationem & ieiunium. Sensus ergo est: Primùm per incredulitatem vestram & fidem imperfectam, factum est vt hoc genus dæmoniorum non eiceretur. Deinde si tantæ efficaciz fidem habuissetis, quantæ est granum sinapis, neq; sic eiecissetis. Nam ad hoc eiciendum oratio requiritur & ieiunium. Hic est verus sensus. Et vt sic intelligam, facit coniunctio, autem, vt sit sensus verborum: Verum est quod si habueritis fidem sicut granum sinapis, montes transferetis, sed hoc dæmonium non eicietis nisi ieiunio & oratione. Hic multis multùm se torquet Buccerus, vt ostendat ad eiciendum dæmoniũ omnem efficaciam fidei tribui, nihil ieiunio & orationi: & sensum dicit esse eius: Hoc aut genus, &c. Quod ad eiciendũ dæmoniũ requiritur fides tã intesa & vehemês, quæ ieiunio & oratione eliciat. Sed videat lector Christianus quã sit hoc torquere scripturã, quod in alijs summũ nephas esse ducit Buccerus. † Mar. 9.

† Conuersantibus autẽ ei in Galilea dixit illis Iesus: Filius

Luc. 9. c. hominis tradendus est in manus hominum, & occident eū.
 Inf. 20. c. & tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer.

CHRISTVS multiphariam discipulis suis prædicat mortem & resurrectionem, vt illius passionem discipuli eius videntes non scandalizarentur, nec hoc naturæ illius imbecillitati tribuerent: & vt his monitionibus frequenter exercitati, non deficerent, cum hæc quæ audierant aduenisse viderent.

Et cum venissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant ad Petrum & dixerunt ei: Magister vester non soluit didrachma? At: Etiam. Et cum intrasset in domum, præuenit eum Iesus, dicens: Quid tibi videtur Simō? Reges terræ à quibus accipiunt tributum vel censum, à filijs suis an ab alienis? Et ille dixit ab alienis. Dixit illi Iesus: Ergo liberi sunt filij. Vt autē nō scādalizemus eos, vade ad mare et mitte hamū: et eū piscē qui primus ascēderit, tolle. Et aperito ore eius, inuenies staterē, illum sumēs, da eis pro me et te. Didrachma media pars sicli, qui valet quatuor drachmas: cuius mediā partem scilicet didrachma iubentur Iudæi offerre templo, vt habetur Exod. 30. Vt autem ibidem habetur. Siclus valet viginti obolos, & sic didrachma decem: quæ est quinta pars coronati. Hanc autem summam post Christum Vespasianus Iudæis indixit viritim soluendam, & in capitolium deferendam, siue quod tantundem templo offerre soliti erant, siue fortasse quod parem summam Iudæis Augustus Cæsar exegisset: qui primis illis Cirenio præside censum imperauit. Vnde infert: Ergo liberi sunt filij. Paululum multis incommoda videtur hæc illatio. Cum enim præmisset Christus: Reges terræ à quibus accipiunt tributum, à filijs suis, an ab alienis: Petrus quæ subiunxisset ab alienis, videbatur inferendum: Ergo liberi sunt regum terræ filij. Sed Christus Petro loquens intelligenti cuius esset per naturam filius. Petrus autem & alij Apostoli per gratiam nempe patris & regis cœlestis filij tantum intulit Christus: Ergo liberi sunt filij. Nam si regum terræ filij liberi sunt, sunt & filij regis cœlestis. Vitandi tamen scādali gratia, quod nō debebat, solui iussit: scilicet staterem casu repertam. Est autē stater idē quod siclus,

scelus, valens bis didrachma quem, pro se & Petro. Pro singulis videlicet didrachma solui iussit.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

Dignitatem in humilitate Christus constituit, Ideo superbiam fugiendam & scandalum in fratrem etiam vsque ad membrorum abscissionem. Insuper fratris correptionem præcipit per ouis perditæ inuentionem, & ingrati beneficentiæ serui repetitionem.

Iñ illa hora accesserunt discipuli ad Iesum, dicens: *Quis putas maior est in regno cælorum? Et aduocans Iesus paruulum, statuit eum in medio eorum, & dixit: Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicumque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic est maior in regno cælorum. Et qui suscepit unum paruulum talem in nomine meo, me suscipit.*

† Mar. 9.

c.

Luc. 9. f.

1. Cor.

14. d.

Non placent Buccero qui dicunt huius disputationis causam ortam esse, quod Christus Petrum in soluenda didrachma cæteris prætulisset, quasi sensim significaret illum alijs præficiendum. Quia inquit, hæc disputatio facta est in itinere ad Capharnaum, vt tractat Marcus cap. 9. Cuius oppositum est præcedentibus & sequentibus constat. Nempè quia inter pares post eius discessum eligendus esset, qui alijs vice eius præset. Atqui primus fidem Christi alijs tacentibus cõfessus est, quidni alijs præficiendum censeret. Ex sequentibus verò, quod Petrus humilimo loco natus, & humiliori arti addictus, qualem vult dominus cæteris in Ecclesiasticis dignitatibus modò nihil vitiorum obsistat præficiendum. Quandoquidem nisi efficiantur sicut paruuli indigni sunt regno cælorum. Vbi docet modum quo vere paruuli & humiles efficiamur, si à veteri scilicet homine cõuersi morum conuersatione, in nouitatem vitæ transeamus, & abiecta animi elatione, quam pueri nesciunt superbire & indignari dediscamus. Verè puer aut irasci nequit, aut confestim mitigatur. Regnum autem cælorum aliquando pro Ecclesia sumitur, hic autè sumi videtur pro ipsa cœlesti patria, in qua Christus qui